

PREDLOG PREDLAGATELJA

Izvršni svet skupščine občine Ljubljana Vič – Rudnik je na 156. seji dne 22. 11. 1989 obravnaval Položaj OZD lesno – predelovalne industrije v občini Ljubljana Vič – Rudnik in sklenil, da gradivo posreduje delegatom skupščine občine v obravnavo in sprejem.

IZVRŠNI SVET

POLOŽAJ OZD

lesno–predelovalne industrije v občini Ljubljana Vič–Rudnik

1. UVOD

V lesno predelovalni industriji Slovenije je zaposlenih 39.277 delavcev, kar pomeni 5,7 odstotka vseh delavcev v gospodarstvu Slovenije. Organizirani so v 147 organizacij združenega dela in 22 delovnih skupnosti, ki so samoupravno organizirane v 62 delovnih organizacij.

Celotni prihodek, ki ga je ustvarila slovenska lesno predelovalna industrija v letu 1988, predstavlja 4,1 odstotka celotnega prihodka slovenskega gospodarstva. Značilnost te panoge je, da je delovno intenzivna in izvozno usmerjena.

Delež prihodkov, doseženih na tujem trgu je znašal 26,7 odstotka. Delež kompenzacij, regresov in premij v izvozu pa je znašal v letu 1988 4,3 odstotka, v letu 1987 pa 11,0 odstotkov. Stimulacije za izvoz so se torej več kot prepolovile. Lesna industrija je izvozila 6,8 odstotka celotnega slovenskega izvoza. Deleži lesarskega izvoza v izvozu slovenskega gospodarstva kažejo v daljšem obdobju tendenco zmanjševanja. Po posameznih dejavnostih je največ izvozila proizvodnja pohištva.

Leta 1988 je v proizvodnji žaganega lesa in plošč glede na leto 1987 upadel fizični obseg proizvodnje za 0,8 odstotka, v proizvodnji končnih lesnih izdelkov pa se je povečal za 1,5 odstotka. Zaloge gotovih izdelkov so se zaradi zmanjšanja povpraševanja, predvsem na domačem trgu, povečale.

Povprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega na mesec je v letu 1988 znašal 600.425 din ali 157 odstotkov več kot v letu

1987 ali 87,5 odstotka povprečnega čistega osebnega dohodka na delavca v gospodarstvu. Ob 199,6 odstotni rasti cen življenjskih potrebščin to pomeni, da so bili realni osebni dohodki leta 1988 v povprečju za 14,3 odstotka nižji od osebnih dohodkov leta 1987. Osebni dohodki so posebno nizki v proizvodnji končnih lesnih izdelkov.

Obseg akumulacije je v letu 1988 manjši kot v preteklih letih. Če pri tem upoštevamo še deleže, ki so namenjeni za posojila nerazvitim, za infrastrukturo, za rezerve, za kritje izgub drugih organizacij in za odplačila za dolgoročne kredite, potem za vse navedeno še zdaleč ne zadostujejo niti reprodukcijska sredstva, še manj seveda sredstva akumulacije. Prihaja do nenamenske uporabe amortizacije, kar pomeni, da nimamo niti enostavne reprodukcije obstoječega premoženja. To trditev dokazuje dejstvo, da se je npr. sedanja vrednost opreme v primarni proizvodnji znižala v zadnjih desetih letih od 38,4 odstotka v letu 1979 na 13,1 odstotka v letu 1988.

V občini Ljubljana Vič–Rudnik je le ena delovna organizacija s področja lesno – predelovalne industrije (DO Hoja) ter pet manjših organizacij, ki spadajo v področje obrti (DO Pohištvo, Rožna dolina, Mizarstvo Ig, Mizarstvo Vič, Mizarstvo Trnovo in Obrtno podjetje Podpeč).

V teh organizacijah je zaposlenih 930 delavcev, kar predstavlja 6,1 odstotka vseh zaposlenih v gospodarstvu občine.

Celotni prihodek, ki ga ustvarijo te organizacije, predstavlja 3,3 odstotka celotnega prihodka gospodarstva občine. Organizacije precej svojih izdelkov izvozijo na konvertibilna področja. Njihov izvoz predstavlja 12,6 odstotni delež konvertibilnega izvoza oz. 8,4 odstotni delež skupnega izvoza občine.

Obseg akumulacije je v letu 1988 slab, saj so organizacije dosegle le 1,8 odstotka skupne akumulacije gospodarstva občine. Sredstva ne zadoščajo več niti za enostavno reprodukcijo. To je toliko bolj zaskrbljujoče zaradi zastarele in odpisane opreme.

Povprečni osebni dohodek na delavca na mesec je znašal 533.791 din, kar je za 25 odstotkov manj od povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu občine v letu 1988. Najnižje osebne dohodke so imeli v DO Hoja (495.630 din), povprečje gospodarstva so presegli le v DO Mizarstvo Trnovo (720.052 din). Osnovni finančni podatki za organizacije so razvidni iz tabel 1. in 2.

Tabela 1: Osnovni finančni kazalci

	CELOTNI PRIHODEK	IND	PORABLJENA SREDSTA	IND	DOHODEK	IND	ČISTI DOHODEK	IND
	1988		1988		1988		1988	
DO HOJA	41.721	271	30.094	256	11.627	322	8.005	309
MIZARSTVO VIČ	4.218	255	2.039	233	2.178	280	1.799	297
OBRTNO PODJETJE PODPEČ	1.112	392	622	550	450	276	392	298
MIZARSTVO IG	3.973	273	2.353	284	1.620	257	1.283	268
POHIŠTVO ROŽNA DOLINA	1.424	285	939	322	485	233	319	238
MIZARSTVO TRNOVO	1.635	253	955	262	679	242	546	259
SKUPAJ	54.083	271	37.043	260	17.040	300	12.345	295
DELEŽ OZD V GOSP. (V %)	3,3		2,9		4,6		4,4	

	ŠTEVILO ZAP. IND		AKUMULACIJA IND		AKUMUL./DOH. IND		AKUMUL./PUPS IND		POP.OB/ZAP.NA MES. IND	
	1988		1988		1988		1988		1988	
DO HOJA	690	93	422.277	9200	3,6		3600	2,6	2600	495.630
MIZARSTVO VIŠ	83	88	442.390	390	20		133	17	142	696.428
OBRTNO PODJETJE PODPEČ	25	125	34.710	127	8		47	11	79	658.980
MIZARSTVO IG	95	100	152.103	184	9		69	8	80	555.590
POHIŠTVO ROŽNA DOLINA	28	93	59.116	174	12		75	31	91	553.696
MIZARSTVO TRNOVO	35	103	39.580	84	6		35	5	35	720.052
SKUPAJ	956	94	727.899	235	4,3		80	3,3	89	533.791
DELEŽ OZD V GOSP. (V %)	6,1		1,8		10,5		6,1		75	

Tabela 2: Konvertibilni in klirinški izvoz OZD lesno predelovalne industrije v letu 1988

v 000 din \$=1.26303 din			
OZD	IZVOZ	UVOZ	
	konvertibilni	konvertibilni	klirinški
DO HOJA	3.815.148	1.191.645	1.248.714
MIZARSTVO VIŠ	-	-	-
OBRTNO PODJETJE	-	-	-
PODPEČ	-	-	-
MIZARSTVO IG	72.011	9.213	202.539
DO POHIŠTVO	22.985	-	-
MIZARSTVO TRNOVO	-	22.247	-
SKUPAJ	3.089.336	1.226.105	1.451.253
Skupaj občina konvertibila	31.089.336	48.067.132	8.081.018
Delež OZD v konvertibilnem izvozu občine v %	12,6	2,6	17,9
Delež OZD v skupnem izvozu občine v %	8,4	2,18	2,6

Organizacije bodo v letošnjem letu dokončale oz. pričele z izgradnjo naslednjih naložb:

- DO Hoja - dokončanje izgradnje žagalnice in infrastrukturnih objektov na Škofljici
- Mizarstvo Ig - povečanje sušilnice ter posodobitev strojne opreme
- Pohištvo, Rožna dolina - dokončanje proizvodne hale in obnova ter modernizacija proizvodnje
- Mizarstvo Trnovo - zamenjava strojev in računalniške opreme

2. OSNOVNE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA V DO HOJA

Osnovna dejavnost delovne organizacije je proizvodnja žaganega lesa, proizvodnja in montaža gradbenih in stavbnih elementov iz lesa, proizvodnja in montaža končnih lesenih izdelkov (lesno pohištvo in oprema, lesna galanterija, lesna embalaža, itd.).

Rezultate DO Hoja bomo primerjali z DO Lesna industrija Litija in Gorenje Glin Nazarje. DO Lesna industrija Litija je imela v svoji sestavi 4 TOZD in DSSS do konca leta 1986. V letu 1987 je postala enovita organizacija. DO Glin Nazarje pa ima v svoji sestavi 4 TOZD in delovno skupnost. Primerjava teh treh organizacij je realna, saj so si proizvodni programi podobni, organiziranost delovnih organizacij pa je prav tako enaka.

Tabela 3: Osnovni finančni kazalci v letu 1988

DO					0 podsk.
Element	enota	Hoja	LIL	GLIN	v SRS
Celotni prihodek	mio din	41.720	33.689	136.017	659.925
Por.sredstva	mio din	30.093	25.194	110.975	492.384
Dohodek	mio din	11.627	8.495	25.042	167.541
Izguba	mio din			1.234	2.103
Doh/zap.	000 din	16.850	17.959	20.442	19.260
štev.zap.	štev.	690	473	1.225	8.699
Doh/PUPS	%	70,9	87,9	61,4	54,6
pov.BOD/zap.	din	495.629	541.372	595.311	576.465

DO Hoja največ celotnega prihodka ustvari s prodajo na domačem trgu. Struktura celotnega prihodka se je leta 1986 in 1987 poslabšala, saj se je znatno zmanjšal delež prihodkov, doseženih na tujem trgu. Do konca leta 1986 se je povečal tudi delež prihodkov od obresti, vendar so bili v vseh opazovanih letih prihodki od obresti veliko manjši kot so znašale obveznosti za plačilo obresti. Med primerjanima organizacijama je struktura celotnega prihodka še najbolj ugodna v Lesni industriji Litija, saj je dosegla v opazovanih obdobjih zdaleč največji delež prihodkov na tujem trgu. Prihodki od obresti so bili tudi pri primerjanih dveh organizacijah v vseh letih manjši od obveznosti za plačilo obresti.

Tabela 4: Struktura celotnega prihodka

Element	DO					HOJA					LIL					GLIN				
	84	85	86	87	88	84	85	86	87	88	84	85	86	87	88	84	85	86	87	88
Prihodki ustvarjeni s prod.na dom.trgu	67,5	67,5	76,9	83,5	75,6	65,8	63,3	64,3	57,0	64,1	85,0	80,0	83,1	78,4	80,0					
Prih.ustvarjeni na tujem trgu	22,8	18,9	10,0	13,1	21,1	29,2	30,3	27,4	36,9	33,7	10,5	10,8	8,1	13,8	16,8					
Prejete obresti	1,5	1,6	2,3	0,5	1,0	0,8	1,1	2,3	0,6	0,4	1,2	2,9	1,4	0,1	0,5					
Ostali prihodki	8,2	11,9	10,7	2,9	2,3	4,2	5,2	5,9	5,5	1,8	3,2	6,3	7,3	7,7	2,7					
CP	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100					

Razmerje med celotnim prihodkom in porabljenimi sredstvi je bilo pri DO Hoja najbolj ugodno v letu 1984, najslabše pa leta 1987. V letu 1987 so na 100 din porabljenih sredstev ustvarili 131 din, leta 1988 pa 139 din celotnega prihodka.

Doseženi dohodek na delavca je bil v letu 1984 in 1985 najvišji v DO Hoja, v naslednjih treh letih pa najnižji med primerjanimi organizacijami. Tudi doseženi čisti dohodek na delavca kaže na enako razmerje med delovnimi organizacijami.

Tabela 5: Produktivnost dela

DO	Doh/del v din				
	1984	1985	1986	1987	1988
Hoja	1.128.489	1.346.778	2.577.783	4.885.135	16.849.275
LIL	972.525	1.272.987	2.823.650	5.418.556	17.959.830
Borenje					
- GLIN	1.022.719	1.185.998	3.232.427	7.822.707	20.442.448
0 podsk.					
v SRS	981.515	1.351.731	3.211.565	6.619.000	19.260.000
0 podsk.					
v SFRJ	564.223	836.278	1.829.288	3.783.000	11.513.000
čisti dohodek/ del. v din					
Hoja	706.844	848.498	1.606.752	3.039.189	11.601.449
LIL	605.724	816.537	1.832.056	3.771.134	14.389.006
Borenje					
- GLIN	448.150	609.196	1.859.858	4.437.554	11.811.428
0 podsk.					
v SRS	576.059	895.801	2.136.448	4.119.000	13.072.000
0 podsk.					
v SFRJ	354.796	611.023	1.315.561	2.541.000	7.769.000

Da bi organizacija dosegla čimvečjo izkoriščenost vložnih sredstev, kar je tudi osnovni cilj vsake organizacije, mora zagotoviti dobro ekonomičnost in produktivnost dela. Ker pa je DO Hoja imela v zadnjih treh primerjanih letih nizko produktivnost dela, je tudi izkoriščenost poslovnih sredstev najslabša med primerjanimi organizacijami. V vseh opazovanih letih je imela najboljšo izkoriščenost poslovnih sredstev Lesna industrija Litija.

Leta 1987 je DO Hoja (TOZD Stavbno mizarstvo) zaključila z izgubo v znesku 339 mio din. Ta temeljna organizacija je imela izgubo že leta 1985 in 1986. V mesecu oktobru 1987 je bil v temeljni organizaciji uveden ukrep družbenega varstva.

Tabela 6: Znesek izgube

DO	v mio din				
	1984	1985	1986	1987	1988
Hoja	-	87	128	339	
LIL	-	28	-	-	1.234
GLIN	-	282	-	-	

Poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega je bil v DO Hoja v letih 1984 in 1985 največji med primerjanimi organizacijami, v letih 1987 in 1988 pa najnižji. Povprečni izplačani čisti osebni dohodek na zaposlenega je bil v letu 1988 v DO Hoja za 30 odstotkov nižji od povprečnega v gospodarstvu občine in za 27 odstotkov nižji kot v industriji občine Ljubljana Vič-Rudnik.

Tabela 7: Povprečni čisti OD na zaposlenega

DO	v din				
	1984	1985	1986	1987	1988
Hoja	27.226	47.737	94.662	207.054	495.629
LIL	25.038	42.507	87.000	211.929	541.372
GLIN	24.091	47.455	97.255	236.747	595.311
0 podsk.					
v SRS	25.528	46.696	100.028	296.602	576.456
0 podsk.					
v SFRJ	19.099	35.879	72.493	150.219	401.367

Kadrovska struktura zaposlenih je bila v letu 1988 naslednja: nekvalificiranih in priučenih je bilo 49,1 odstotka, kvalificiranih 6,8 odstotka, visokokvalificiranih 24,8 odstotka, delavcev s srednjo izobrazbo je bilo 16 odstotkov, z višjo 0,9 odstotka in z visoko izobrazbo 2,4 odstotka zaposlenih.

Fluktuacija zaposlenih je bila v letu 1987 in 1988 zelo visoka zaradi nizkih osebnih dohodkov. V delovni organizaciji imajo že več let pomanjkanje kadrov z visoko in višjo izobrazbo. Ureditev ustrezne kadrovske zasedbe je torej eden izmed glavnih pogojev za uspešnejše poslovanje.

Tabela 8: Število zaposlenih

DO	leto				
	1984	1985	1986	1987	1988
HOJA	723	818	805	740	690
LIL	535	531	509	485	473
GLIN	1.078	1.114	1.126	1.145	1.225

V organizaciji že imajo program dokvalifikacij in prekvalifikacij delavcev.

Na podlagi Zakona o podjetjih v DO Hoja še zaključujejo aktivnosti, da se s 1. 1. 1990 organizirajo v družbeno podjetje. Podjetje bo poslovalo kot enovita delovna organizacija z enim žiro računom in bo imelo več dejavnosti (sedaj TOZD).

3. OSNOVNE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA OSTALIH ORGANIZACIJ

DO Pohišstvo izdeluje individualno pohištveno opremo po naročilu za znanega kupca. Količinski obseg je nemerljiv, vsak izdelek zahteva svoj proizvodni program. Izdelava notranje pohištvene opreme predstavlja 80 odstotkov in zunanje (okna, vrata) 20 odstotkov proizvodnje.

V organizaciji je zaposlenih 37 delavcev, od tega 57 odstotkov kvalificiranih mizarjev.

Glede Zakona o podjetjih bodo spremembe le v nazivu podjetja ter notranji samoupravni organiziranosti.

Mizarstvo Ig

Proizvodni program obsega izdelavo opreme za gostinske lokale in knjižnice, regalov po naročilu, okvirjev za slike in okvirjanje slik, raznih vezanih lesnih elementov ter druga mžarska dela in žaganje hlodovine.

V letošnjem letu se je zmanjšala proizvodnja stenskih oblog in letev za okvirje, povečala pa se je proizvodnja okvirjev za izvoz.

V organizaciji je 92 zaposlenih, predvsem polkvalificirani in kvalificirani delavci. Strukturo zaposlenih izboljšujejo s študijem novih kadrov in študijem ob delu.

Na podlagi Zakona o podjetjih bo organizacija poslovala kot družbeno podjetje v isti obliki in sestavi kot sedaj.

Mizarstvo Vič

Proizvodni program temelji na izdelavi opreme po naročilu. Izdeluje pohištveno opremo in stavbno pohištvo (oprema za recepcije, hotele, bolnice, trgovine, šole).

Struktura zaposlenih v organizaciji je ugodna, saj je od skupno 69 delavcev samo 7 odstotkov z izobrazbo, ki je nižja od zahtevane.

V zvezi z Zakonom o podjetjih organizacija predvideva registracijo za družbeno podjetje do konca leta 1989.

Mizarstvo Trnovo

V organizaciji po naročilu izdelujejo opremo za lokale, pohištvo, okna, vrata in individualne storitve. V mesecu oktobru so že sprejeli sklep, da se delovna organizacija preoblikuje v podjetje v družbeni lastnini. Nov statut bo pripravljen do sredine meseca novembra 1988.

Obrtno podjetje Podpeč

Proizvodni program obsega izdelavo gostinske opreme in opremo po naročilu. Razrezujejo tudi hlodovino. Več kot polovica proizvodnje obsega izdelavo lesenih delov in kosov pohištva za kompletiranje v DO IGO Ljubljana in Kovinastroj Grosuplje.

V organizaciji je zaposlenih 22 delavcev, v večini kvalificiranih mizarjev in priučeni delavci. Strukturo zaposlenih želijo izboljšati predvsem v prid kvalificiranim in visokokvalificiranim mizarjem, ker je vedno več specialnega individualnega dela.

Ob uskladitvi z Zakonom o podjetjih želijo ustanoviti družbeno podjetje.

4. ZAKLJUČEK:

Gospodarski položaj večjega dela lesne industrije ni dober. Njeno pešanje se nadaljuje že nekaj let, bolj izrazito poslabšanje pa je nastopilo v letu 1986 z uveljavitvijo nove zunanje trgovinske zakonodaje in s pričetkom močnejšega padanja vrednosti ameriškega dolarja nasproti drugim konvertibilnim valutam. Vzroki za slabe poslovne rezultate so predvsem:

- poslabšanju splošnih pogojev gospodarjenja predvsem na področju ekonomskih odnosov s tujino
- nerazvitem marketingu
- pomanjkanju dodatnih sredstev

- neurejenih odnosih med proizvodnjo in trgovino
- odnosih med dobavitelji reprodukcijskih materialov in finalisti

- neučinkoviti organizaciji poslovnih sistemov
- nezadostno razviti razvojno raziskovalni dejavnosti in prepočasem prenosu raziskav v proizvodnjo
- prevelikih in neuskkljenih zmogljivostih
- zastareli tehnologiji

Lesna panoga je bila vedno nemočna, da bi se uprla cenovnim pritiskom dobaviteljev surovin in reprodukcijskega materiala (gozdni proizvodi, laki, lepila, tekstil, okovje in drugo), ki so kljub ugodnejšim rezultatom dosti hitreje povečevali svoje cene, kot jih je lesna panoga prenašala na prodajne cene svojih izdelkov. Vzrok za to je v monopolnem položaju dobaviteljev z reprodukcijskimi materiali, pa tudi slaba povezanost lesarjev.

Odnosi med proizvodnjo in trgovino niso ustrezno urejeni, pa ne toliko glede skupnih medsebojnih vlaganj in proizvodnih programov kot predvsem glede dohodkovnih odnosov. Medsebojne odnose je potrebno urediti predvsem glede plačilnih rokov kreditiranja.

Tehnološki razvoj na področju proizvodnje lesnih končnih izdelkov je v svetu v zadnjih letih močno napredoval. Uvajajo se predvsem računalniško krmiljeni stroji in oprema, ki močno povečuje produktivnost in kvaliteto. Svetovni in domači trg zahtevata vse bolj kvalitetno oblikovano pohištvo manjših serij in po individualnem naročilu.

Iz podatkov, izkazanih v periodičnih obračunih pa lahko povzamemo naslednje: fizični obseg proizvodnje je v primerjavi z gospodarstvom zadovoljiv, z visoko rastjo cen so bili lesarji solidno udeleženi v primarni delitvi in delež izvoza je porastel. Vse ostalo pa je slabo: delež akumulacije je padel, osebni dohodki v primerjavi z gospodarstvom se zmanjšujejo, odlivi denarja iz lesarstva na račun obresti so ogromni, delež trajnih virov sredstev je daleč pod povprečjem gospodarstva, oprema je bolj iztrošena kot v gospodarstvu. Razbremenitev stroškov z obrestmi in negativnimi tečajnimi razlikami je večja kot obremenitev z revalorizacijskimi učinki na porabljena sredstva. Vse to torej pomeni, da je finančni izid lesarstva (in ne samo lesarstva) napihnen in prikriva (tudi s pomočjo zakonodaje) neko dejansko, verjetno veliko bolj porazno stanje.